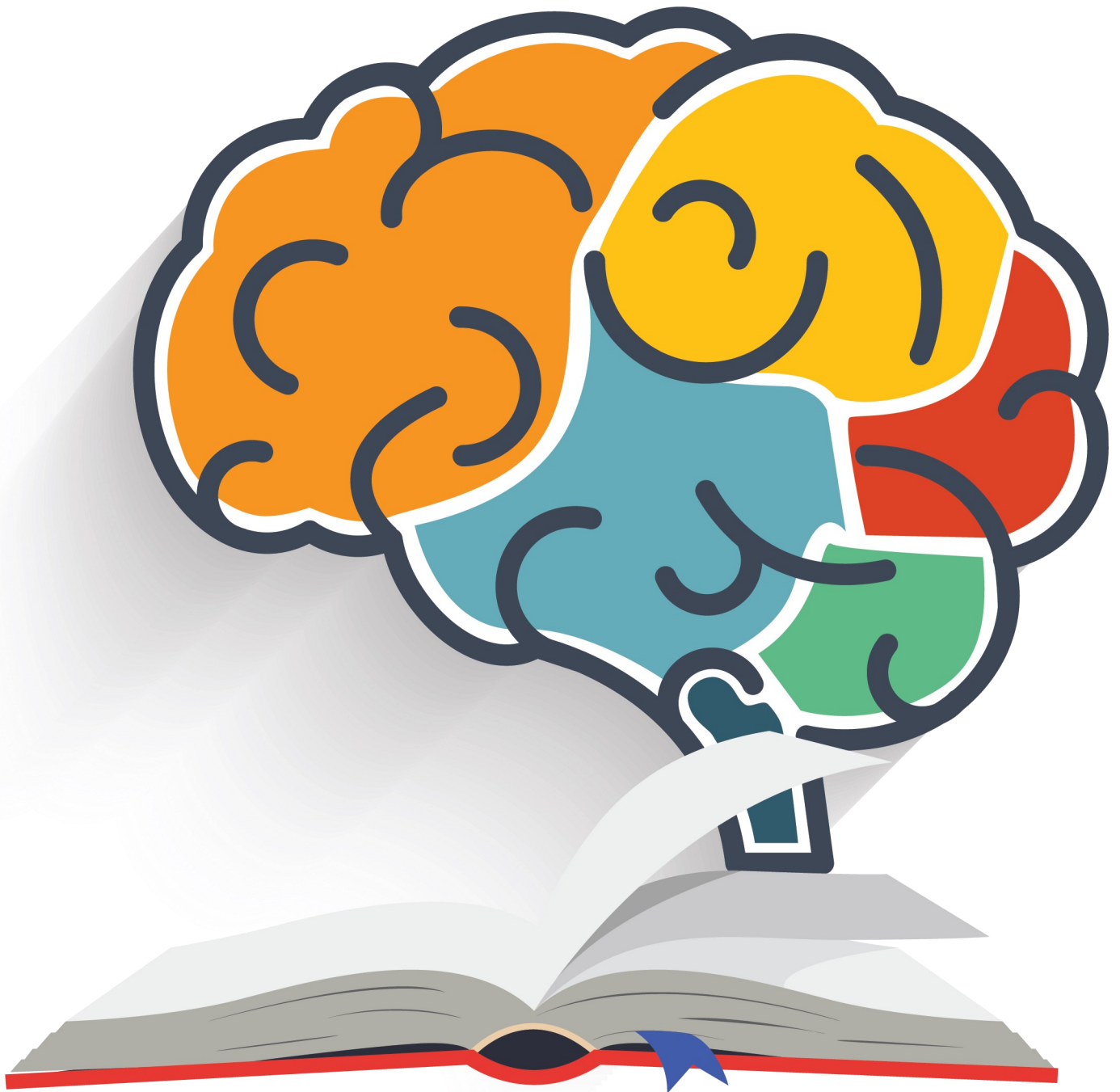

2.1

පද්මල තාර්කික සම්බන්ධය
ගොඩනැගෙන ආකාරය විග්‍රහ
කරයි.

ඉගෙනුම් පල

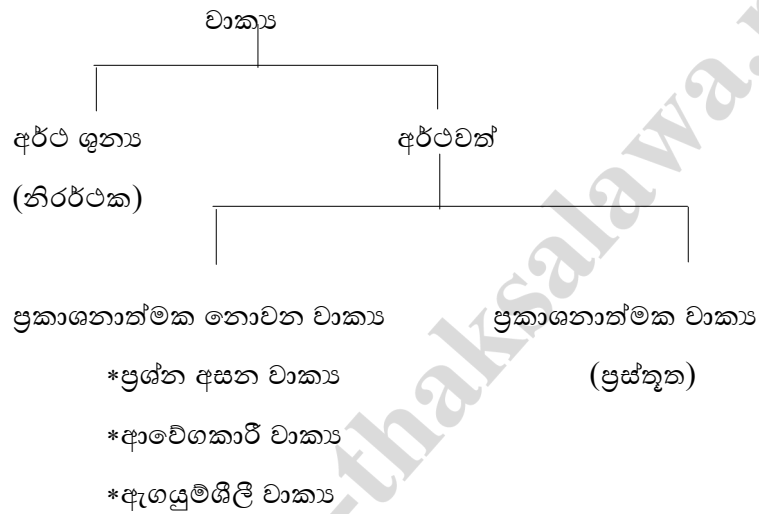
- ⇒ භාෂාව නිවැරදිව හසුරුවන ආකාරය උගනී.
- ⇒ සත්‍ය හා සප්‍රමාණතාව අතර වෙනස හා සම්බන්ධතාව පැහැදිලි කරයි.
- ⇒ පදවල තාර්කික අර්ථය විශ්ලේෂණය කරයි.
- ⇒ තාර්කික සම්බන්ධතා මත පද වර්ගීකරණය කරයි.
- ⇒ තර්කනයෙහිලා පද යොදා ගැනීමේ වැදගත්කම ප්‍රගුණ කරයි.

Copyright

2.1 තර්ක ශාස්ත්‍රය හා එහි භාෂාව

තර්ක ගොඩනැගෙන්නේ වාක්‍ය අනුසාරයෙනි. වාක්‍ය භාෂාමය ප්‍රකාශනයන්ය. එහෙත් භාෂාවක ඇති සෑම වාක්‍යයක් ම තර්ක ගොඩනැගීමට අදාළ නොවේ. තර්ක ගොඩනැගීමේදී ප්‍රකාශනාත්මක වාක්‍ය (ප්‍රස්තුත) පමණක් අදාළ වේ.

වාක්‍යයක් ව්‍යාකරණානුකූල වූ පමණින් අර්ථවත් නොවේ.

උදා - 1. ගණිත සමීකරණය නගරයට යයි.

2. මම කොමියුනිස්ට් වාදය සමඟ විවාහ වී ඇත්තෙමි.

අර්ථවත් වාක්‍ය තුළට ගැනෙන ප්‍රකාශනාත්මක නොවන වාක්‍ය ද තර්ක ගොඩනැගීමෙහි ලා උපයෝගී නොවේ.

3. ඔබේ නම කුමක්ද?

4. වහා මෙතනින් පිටව යනු.

5. කරුණාකර පාවහන් ගලවා ඇතුළුවන්න.

6. ඔබට ජයවේවා.!

7. මේ අපරාධය කළ අයට ශාප වේවා.

8. මොනාලිසා ලස්සනයි.

ඉහත 3-8 දක්වා වූ වාක්‍ය ප්‍රශ්න අසන, විධානාත්මක ඉල්ලීම් සහිත, ආශීර්වාදාත්මක, ආවේගාත්මක, ඇගයුම්ශීලී වැනි ස්වරූප දරයි. ඒවා තර්ක ගොඩනැගීමෙහි ලා සහය නොවේ.

භාෂාමය ප්‍රකාශනයක ඇති විස්තරාත්මක අංශය පමණක් තර්ක ශාස්ත්‍රයේදී සැලකිල්ලට ගනී.

ප්‍රකාශනාත්මක වාක්‍ය පමණක් ප්‍රස්තුත ලෙස ගැනේ. ප්‍රකාශනාත්මක වාක්‍යයක් එක්කෝ සත්‍යවෙයි නැත්නම් අසත්‍ය වෙයි.

- 9. පෘථිවිය පැතලිය.
- 10. වන්දුයා පෘථිවිය වටා පරිභ්‍රමණය වේ.
- 11. දෙක ප්‍රථමක සංඛ්‍යාවක් නොවේ.
- 12. පිදුරුතලාගල ලෝකයේ උසම කන්ද නොවේ.

ඉහත 9-12 දක්වා වූ වාක්‍යය ප්‍රස්තුත ලෙස සැලකේ. එහි 10,12 වාක්‍ය සත්‍ය වන අතර 9,11 වාක්‍ය අසත්‍ය වේ. අනෙක් අතට 9,10 වාක්‍ය දෙක අස්ත්‍යාර්ථයක් (ඇත යන අර්ථය) 11 සහ 12 වාක්‍ය නාස්ත්‍යාර්ථයක් (නැත යන අර්ථය) දරයි.

ප්‍රස්තුතයක උක්ත පදය වාච්‍ය වශයෙනුත් ආඛ්‍යාත පදය (පදාභිධේය) වාචකය වශයෙනුත් සැලකේ. වාක්‍යයක වාච්‍යය හා පදාභිධේය එකිනෙක නොපෑහේ නම් එය ස්වයංවිසංවාදී (විරුද්ධ ආභාසයකට) වාක්‍යයකි. එවැනි වාක්‍යද සත්‍ය හෝ අසත්‍ය හෝ නොවේ.

උදා - සියලු ශ්‍රී ලාංකිකයන් බොරු කියන්නේ යැයි පෙරේරා නැමැති ශ්‍රී ලාංකිකයා කියයි.

මෙහිදී පෙරේරා ප්‍රකාශ කරන කාරණය මුසාවක් නම් ඔහු සත්‍යවාදියෙකි. මෙබඳු විරුද්ධ ආභාසයන් සහිත ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් සෘජුවම සත්‍ය හෝ අසත්‍ය බවක් තීරණය නොවේ.

තර්ක ශාස්ත්‍රයට අවශ්‍ය වන්නේ විධිමත් තාර්කික භාෂාවකි. තර්කයට යොදා ගන්නා භාෂාමය ප්‍රකාශන ප්‍රස්තුත හෙවත් ප්‍රකාශනාත්මක වාක්‍ය වන අතර ඒවා සත්‍ය හෝ අසත්‍ය වන වාක්‍යයයි.

ව්‍යවහාර භාෂාව තුළදී ඇතිවිය හැකි නොයෙකුත් උණුසුම් එනම් සංදිග්ධ අර්ථ හෝ අපැහැදිලිභාවයන් (අස්ඵුටතාවයන්) මඟහැරීමට සංකේතමය භාෂාව උපයෝගී කරගනී.

සත්‍ය හා සප්‍රමාණතාවය

සත්‍ය වනුයේ ප්‍රකාශනාත්මක වාක්‍ය වන අතර සප්‍රමාණ වනුයේ තර්ක හා අනුමානයන්ය.

උදා - 1. පිදුරුතලාගල ශ්‍රී ලංකාවේ උසම කන්ද වේ.

2. $2+2=4$ (දෙකයි, දෙකයි හතරයි)

මේවා සත්‍ය වේ.

තර්ක ශාස්ත්‍රයේදී සත්‍ය පිළිබඳ විග්‍රහය

1. සංශ්ලේෂී (අනුරූප්‍යතාවය)

2. විශ්ලේෂී (අද්‍රුසංධානය)

3. රූපික යනුවෙන්ද ප්‍රභේද වේ.

ලොව පවතින හෝ පැවති තත්ත්වයන්ට නැතහොත් ප්‍රභවයන්ට දක්වන අනුරූප්‍යතාවය සංශ්ලේෂී යනුවෙන් හැඳින්වේ.

උදා - 3. මහනුවරට වඩා නුවරඑළිය උසින් පිහිටා ඇත.

4. සිංහයා ශාක භක්ෂකයෙකි.

ඉහත 3. සංශ්ලේෂී සත්‍යය 4. සංශ්ලේෂී ලෙස අසත්‍යය. මේවා අවශ්‍ය හෝ අනිවාර්ය තත්ත්වයන් නොවේ. සම්භාවිතාවයෙන් යුතු තත්ත්වයන් පමණි.

අවශ්‍යයෙන්ම සත්‍යවන/ අසත්‍ය වන තත්ත්වයන් විශ්ලේෂී හා රූපික ස්වරූපයන්ට ගැනේ.

පදවල අර්ථය මත සත්‍යතාව විග්‍රහ කිරීම විශ්ලේෂීය.

උදා - 5. පංචාසුය පාද පහක් ඇති තල රූපයකි.

6. අවිවාහකයා කසාද බැඳපු අයෙකි.

ඉහත 5 හි වාච්‍යයෙහි (උක්ත පදයේ) අර්ථය වාචකය (පදාභිධේයය) මගින් විස්තර කරයි. එය විශ්ලේෂී සත්‍යයකි.

6 හි වාචකයෙන් කරනු ලබන ප්‍රතිශ්වය වාච්‍යයේ අර්ථයට ඉඳුරාම පටහැනිය. (විරුද්ධය) එය විශ්ලේෂී අසත්‍ය හෙවත් විසංවාදයක් ලෙස සැළකේ.

රූපිකභාවය ආකෘතිය මත රඳා පවතින්නකි.

උදා - 7. එක්කෝ අද සවස මාතරට වහී නැත්නම් මාතරට වහීන්නේ නැත.

8. විත්තිකරු වැරදිකරු වන විටදී විත්තිකරු නිවැරදිකරුය.

ඉහත 7 දරණ රූපික ව්‍යුහය හෙවත් ආකෘතිය මත සත්‍ය වෙයි. 8 රූපික වශයෙන් අසත්‍ය වෙයි.

සප්‍රමාණතාවය තර්ක හෝ අනුමානයන් සමඟ බැඳේ. තර්කයක අවයව (සාක්ෂි) හා නිගමනයක් ඇත. නිගමනය එහි දී ඇති අවයවයන්ගෙන් අවශ්‍යයෙන් ම අනුගමනය වේ (ගමා වේ) නම් ඊට සප්‍රමාණ යැයි කියනු ලැබේ.

- උදා - 1.** සියලු මිනිස්සු මැරෙන සුළුය.
 ඇරිස්ටෝටල් මිනිසෙකි.
 ∴ ඇරිස්ටෝටල් මැරෙන සුළුය.

එහෙයින් තර්කයක නිගමනය එහි අවයවයන්ගෙන් අවශ්‍යයෙන්ම ගමා නොවේ නම් එය නිෂ්ප්‍රමාණ ලෙසින් සැලකේ.

- උදා - 2.** සියලු සිව්පාවුන් ක්ෂීරපායින් වේ.
 වවුලා ක්ෂීරපායී වේ.
 ∴ වවුලා සිව්පාවෙකි.

මෙම තර්කය නිෂ්ප්‍රමාණ වන්නේ එහි නිගමනය අවයවයන්ගෙන් අවශ්‍යයෙන්ම අනුගමනය නොවන බැවිනි.

සප්‍රමාණ තර්කයක් සඳහා අවයව සත්‍ය විය යුතු ම නොවේ. එහෙත් සත්‍ය හා සප්‍රමාණතාවය අතර සම්බන්ධයක් ඇත. අවයව සත්‍ය වන සප්‍රමාණ තර්කයක් ප්‍රබල තර්කයක් ලෙස හැඳින්වේ.

- උදා - 3.** සියලු සිව්පාවුන් ක්ෂීරපායින් වේ.
 සියලු බල්ලන් සිව්පාවුන් වේ.
 ∴ සියලු බල්ලන් ක්ෂීරපායින් වේ.

අවයව අසත්‍ය සප්‍රමාණ තර්කය දුබල තර්කයකි. එහි නිගමනය සත්‍ය හෝ අසත්‍ය විය හැකිය.

- උදා - 4.** සියලු උරගුන් ක්ෂීරපායින්ය. } අවයව අසත්‍ය
 සියලු බළල්ලු උරගුන්ය. }
 ∴ සියලු බළල්ලු ක්ෂීරපායින්ය - නිගමනය සත්‍ය

- උදා - 5.** සියලු උරගුන් ක්ෂීරපායින් වේ. } අවයව අසත්‍ය
 සියලු පක්ෂීන් උරගුන් වේ. }
 ∴ සියලු පක්ෂීන් ක්ෂීරපායින් වේ. - නිගමනය අසත්‍ය

ප්‍රස්තුත හා පද හැඳින්වීම

ප්‍රකාශනාත්මක වාක්‍යයක (ප්‍රස්තුතයක) ප්‍රධාන අංග 2 කි.

1. සමන්විත අංග
2. සම්බන්ධක අංග

ප්‍රස්තුතයක සමන්විත අංග ලෙස වාච්‍ය (උක්තය) සහ පදාභිධේය (වාචකය) ගැනේ. ඒවාට සම්බන්ධවන අංග ලෙස ප්‍රමාණ සහ ඇඳුම යන ලක්ෂණ ගැනේ.

උදා - 1. සියලු	මිනිස්සු	මැරෙනසුළු	වේ.
ප්‍රමාණය	වාච්‍ය	වාචකය	ඇඳුම
උදා - 2. සමහර	සිව්පාවුන්	ශාකභක්ෂකයන්	නොවේ.
ප්‍රමාණය	වාච්‍ය	වාචකය	ඇඳුම

මෙහිදී වාච්‍යයෙහි තරම ප්‍රකාශ කිරීමට යෙදෙන සියලු , සමහර, බොහෝ, ඇතැම්, වැඩිදෙනා, හැමෝම වැනි සම්බන්ධක අංග ප්‍රමාණ ලක්ෂණයට ගැනේ.

වාචකයෙන් (පදාභිධේය) විස්තර වන ගුණය හෙවත් ලක්ෂණයේ පැවැත්ම/ නොපැවැත්ම ඇඟවීමට යෙදෙන ඇත, නැත, වේ, නොවේ, ය වැනි සම්බන්ධක ඇඳුම ලෙස හැඳින්වේ.

සම්බන්ධක අංගයන්ගෙන් අන්‍යතරව පිහිටි සමන්විත අංගයන්ට අයත් වචන/ වචන සමූහ පද යනුවෙන් හැඳින්වේ.

ඉහත දැක්වූ 1,2 වාක්‍ය තුළ ඇති මිනිස්සු , මැරෙනසුළු, සිව්පාවුන්, ශාකභක්ෂකයින් පද ලෙස ගැනේ.

උදා - 3. සමහර කළු අප්‍රිකානු ගෝත්‍රික මිනිස්සු අමුමස් ආහාරයට ගන්නවුන් වේ.

මෙහි S වශයෙන් වාච්‍ය (Subject) ද P වශයෙන් (Predicate) වාචකය ද ගැනේ. වචන සමූහයක එකතුවක් ලෙස ඇති මේවා පද වශයෙන් සැලකේ. තර්ක ශාස්ත්‍රීය වශයෙන් පදයක වස්තු අර්ථයක් හෝ / සහ පද ගුණාර්ථයක් ඇත.

පදයක් යටතට ගැනෙන නිශ්චිත වස්තුවක්/ ප්‍රභවයක් නැත්නම් වස්තු වර්ගය එකී පදයේ වස්තු අර්ථය ලෙස සැලකේ. **පදයක අන්‍යවෘත්තීය ගුණය එකී පදයේ ගුණාර්ථයයි.**

උදා - මිනිසා යන පදයේ ගුණාර්ථය වන්නේ, මිනිසාට අන්‍යවෘත්තීයව පවතින ගුණයයි.
එය බුද්ධිමත්භාවය ලෙස කෙනෙකු දැක්විය හැකිය.

පදයක් නිර්වචනය (අර්ථ දැක්වීම) කිරීමේදී ඝනය හා අවච්ඡේදනය ඇසුරෙන් නිර්වචනය කිරීම විශ්ලේෂිත නිර්වචනය ලෙස හැඳින්වේ.

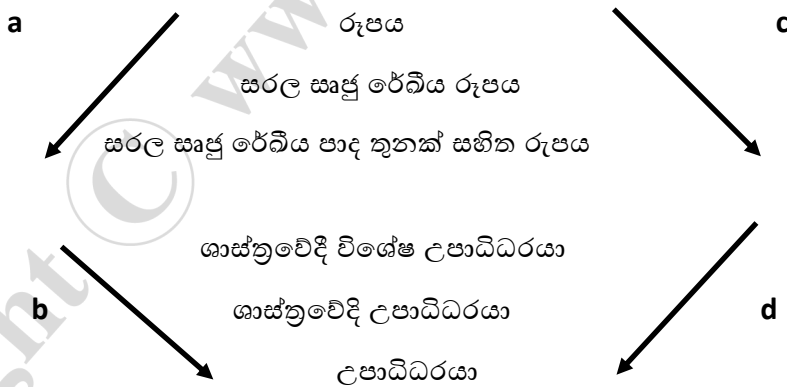
උදා - මිනිසා යනු බුද්ධිමත් සත්වයාය.
මව යනු දරුවන් වැදූ ස්ත්‍රියයි.

මෙහිදී අවච්ඡේදනයෙන් පදයේ ගුණාර්ථය දැක්වේ. එවිට “**මව**” යන පදයේ ඝනය **ස්ත්‍රී** ලෙසත් අවච්ඡේදනය “**දරුවන් වැදූ බව**” යන්නත් අදහස් වේ.

සාමාන්‍යයෙන් පදයක වස්තු අර්ථය සහ ගුණාර්ථය අතර ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධයක් පවතී.

- එනම්, a. පදයේ වස්තු අර්ථය අඩුවන විට ගුණාර්ථය වැඩිවේ.
b. පදයේ වස්තු අර්ථය වැඩිවන විට ගුණාර්ථය අඩුවේ.
c. පදයේ ගුණාර්ථය වැඩිවන විට වස්තු අර්ථය අඩුවේ.
d. පදයේ ගුණාර්ථය අඩුවන විට වස්තු අර්ථය වැඩිවේ.

උදා -

ඉහත a, b, c, d මගින් එකී ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධතා නිරූපණය කෙරේ.

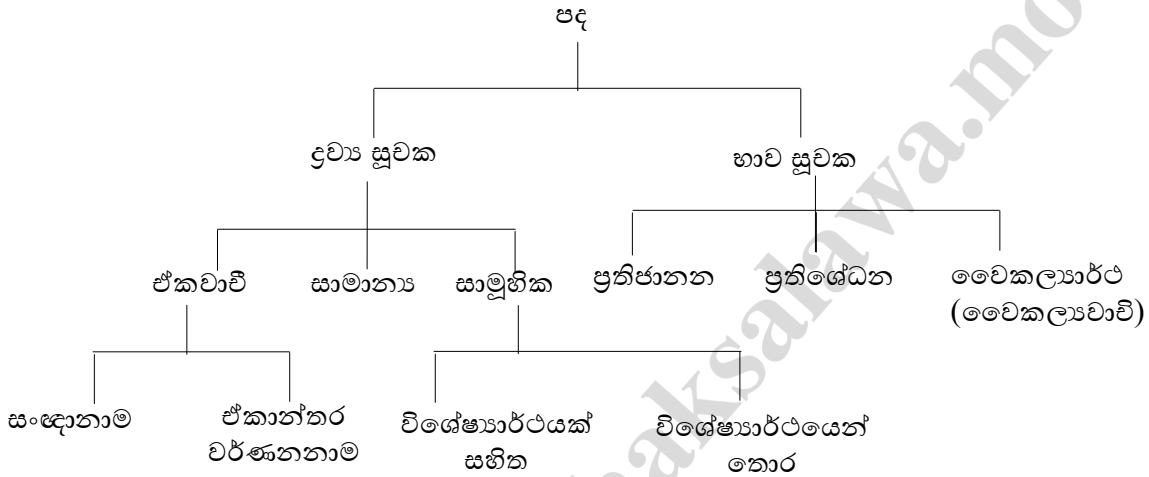

පද වර්ගීකරණය

තාර්කික පදනමක් තුළ පද වර්ගීකරණයේදී පහත පදනම් සැලකිල්ලට ගනී.

1. පදවල වස්තු අර්ථය හා ගුණාර්ථය මත
2. තාර්කික සම්බන්ධතා මත.

වස්තු අර්ථය සහ ගුණාර්ථය මත පද වර්ගීකරණයට ආදාළ සංක්ෂිප්ත සටහනක් පහත දැක්වේ.

ද්‍රව්‍ය සුවක පද - භාවසුවක පද

කිසියම් ගුණයක/ ගුණ විශේෂයක අයිතිකාරයා (වේදකයා) ලෙස පෙනී සිටින පද, ද්‍රව්‍ය සුවක වේ.

උදා - මිනිසා, මව, පක්ෂියා, ත්‍රිකෝණය

කිසියම් ගුණයක නාමයක් නොව ගුණයක්ම වශයෙන් පෙනී සිටින පද භාවසුවක වේ.

උදා - මනුෂ්‍යත්වය, මාතෘත්වය, පිරිසිදුව, සිසිල්බව, තාරුණ්‍යය

සාමාන්‍ය පද - ඒකවාචී පද

සංඛ්‍යාත්මක වශයෙන් නිශ්චය නොකළ ද යම් වස්තු වර්ගයකට අයත් සියලු දේ හෝ සමහර දේ වෙනුවෙන් ව්‍යවහාර කළහැකි නාම සාමාන්‍ය පද ලෙස සැලකේ.

උදා - පොත, මිනිසා, සිංහයා, අගමැති

ඒකවාචී පදයක් යෙදිය හැකි වන්නේ එක දෙයක් පමණක් උද්දිෂ්ට කිරීමටය. පුද්ගල නාම, ස්ථාන නාම ආදිය මීට අයත්ය.

උදා - සොක්‍රටීස්, ඇතැන්ස්, මේ පොත, විරාගය නව කථාවේ කතුවරයා

ඒකවාචී නාම දෙවර්ගයකි.

1. සංඥානාම
2. ඒකාන්තර වර්ණන නාම

සංඥානාම - ඒකාන්තර වර්ණන නාම

සංඥානාම වූ කලී ස්වෛරී ලෙස ඉස්මතු වූ වචනමය සලකුණකි. නාම ව්‍යවහාරයේ පරමාධ්‍යානයෙන් කිසියම් දෙයක් නිර්දේශිත කිරීම එමගින් කෙරේ. පුද්ගලනාම සහ ස්ථාන නාම ආදිය මීට ගැනේ.

උදා - මාර්ටින් වික්‍රමසිංහ, සිරිමාවෝ බණ්ඩාරනායක, ජේරාදේණිය හංදිය, දෙක (2) මේවා තුළ ඇති ව්‍යාංගාර්ථ නොසැලකේ.

එහෙත් එදෙස වක්‍ර ලෙස උද්දිෂ්ට කිරීමක් ඒකාන්ත වර්ණන නාමයෙන් කෙරේ.

උදා - විරාගය නවකතාවේ කතුවරයා
ලෝකයේ ප්‍රථම අග්‍රාමාත්‍යවරිය
පෙනිසිලිං සොයාගත් විද්‍යාඥයා

සාමූහික (සමූහවාචී) පද

මුළු වස්තු වර්ගයක්ම දකවනු සඳහා යෙදෙන වචන සමූහවාචී වේ.

උදා - පුස්තකාලය, හමුදාව, විශ්ව විද්‍යාලය, හෝඩිය

සමූහවාචී නාමවල ප්‍රභේද දෙකකි.

1. ඒකවාචී සාමූහික පද (විශේෂණාර්ථයේ සාමූහික පද)
2. පොදු (සාමාන්‍ය) සාමූහික පද (විශේෂණාර්ථයක් නොදරන සාමූහික පද)

උදා - පොදු(සාමාන්‍ය) සාමූහික පද	ඒකවාචී සාමූහික පද
හෝඩිය	සිංහල හෝඩිය
කඳුවැටිය	හිමාලය කඳුවැටිය
දූපත්	පිලිපයින් දූපත්
පාබල හමුදාව	පාබල හමුදාවේ ගැමුණු හේවා බල ඇණිය

සමූහවාචී වන්නේ සමූහගත වන ඒකකයන්ගෙන් සමන්විත වීම හේතුකොටගෙනය. සමූහවාචී නාමයකින් දැක්වෙන සමූහය ඊටත් වඩා විශාල සමූහයක ඒකකයක් විය හැකිය.

උදා - හටයා,හට කණ්ඩායම, රෙජිමේන්තුව, බලඇණිය, හමුදාව

මේ පද ශ්‍රේණියේ පළමු පදය හැරුණු විට අනෙකුත් සියලු පද සමූහවාචීය. මෙහි එක් එක් අපර පදය පූර්ව පදයට සාපේක්ෂව සමූහවාචී වේ.

(ඉංග්‍රීසි භාෂාවේ සෝල්ජර්, කම්පැනි, රෙජිමන්ට්, බ්‍රිගේඩ්, ආර්මි)

ප්‍රතිජානන පද - ප්‍රතිශේධන පද - වෛකල්‍යවාචී (වෛකල්‍යාර්ථ) පද

ප්‍රතිජානන හා ප්‍රතිශේධන විභේදය එකිනෙක නොපැහිමි මත ගොඩනැගී ඇත. රූපික තර්ක ශාස්ත්‍රය තුළ විසංවාදී ප්‍රකාශ ක්‍රමය මත ප්‍රතිජානන හා ප්‍රතිශේධනාත්මක පද/ප්‍රස්තුත භාවිතා වේ. යම් ගුණයක් /ගුණ විශේෂයක් දරණ යන අර්ථය ප්‍රජානනය වන අතර එකී ගුණයෙන් වියුක්ත (බැහැර වූ) පදය ප්‍රතිශේධන වේ.

උදා - ප්‍රතිජානන පද

ප්‍රතිශේධන පද

සුදු

-

සුදු නොවන

උස්

-

නොඋස් (උස් නොවූ)

නේවාසික

-

නිර්නේවාසික (අනේවාසික)

කීකරු

-

කීකරු නොවන (අකීකරු)

කිසියම් ගුණයක් ඇතැයි බලාපොරොත්තු විය හැකි තැනක ඒ ගුණය නැති බව උද්දිෂ්ට කරන පදය වෛකල්‍යාර්ථවාචීය.

මෙය මනෝ විද්‍යාත්මකව ගොඩනැගෙන්නෙකි.

උදා - අන්ධ, ගොළු, බිහිරි, කොර යන පද දැක්විය හැකිය.

ප්‍රත්‍යානික පද - විසංවාදී පද

එකම සාකච්ඡා විෂයයේදී තිබිය හැකි විශාලතම පරාසය ප්‍රකාශ කරන පද ප්‍රත්‍යානික වේ. එවැනි පද යුගලයක ඓක්‍යය සාමූහිකව කථා විශ්වය නිරවශේෂ නොකරයි.

උදා - සුදු - කළු , උස් - මිටි , පළමුවෙනි - අන්තිම

පද යුගලක් විසංවාදී වන්නට නම් ඒවා එකිනෙකින් බහිෂ්කාරක මෙන්ම පද යුගලය සාමූහිකව කථා විශ්වය නිරවශේෂ කරයි. මේ පද යුගල් ප්‍රතිජානන හා ප්‍රතිශේධන යන අර්ථ දෙකම අයත්වේ.

උදා - සුදු - සුදු නොවන , සුදුසු - නුසුදුසු , නේවාසික - අනේවාසික

නිරපේක්ෂ පද - සාපේක්ෂ පද

යම් පදයක් යෙදීම තුළින් අන්‍ය පදයකුත් සැලකෙන බවක් ගම්‍ය වේ නම් ඒවා සාපේක්ෂ පදයි. ඒ අනුව සාපේක්ෂ පදයට සම්බන්ධී පදයක් හෝ පද කිහිපයක් පැවතිය හැකිය.

උදා - පියා යන පදය අර්ථ ලබන්නේ පුතා හෝ දුව යන පදයට සාපේක්ෂවයි.

මේ ලෙස මිත්‍රයා, ඥාතියා, සහෝදරයා, ගුරුවරයා යන පද සාපේක්ෂය.

අන්‍ය පදයක සහයෙන් තොරව පැවැත්ම දැක්විය හැකි පද නිරපේක්ෂ වේ.

උදා - මිනිසා, පොත, පක්ෂියා, කපුටා

පද සම්බන්ධයන් වර්ග කිරීම.

සාපේක්ෂ පද ඇසුරෙන් තාර්කික සම්බන්ධතා 4ක් මූලික වශයෙන් හඳුනා ගත හැකිය.

1. සමමිතික සම්බන්ධය
2. අසමමිතික සම්බන්ධය
3. සංක්‍රාමය (සංක්‍රාන්තික) සම්බන්ධය
4. අසංක්‍රාමය (අසංක්‍රාන්තික) සම්බන්ධය

1. සමමිතික සම්බන්ධය

සාපේක්ෂ පදය, සම්බන්ධී පදයට දක්වන සම්බන්ධතාවයම සම්බන්ධී පදය, සාපේක්ෂ පදය අතරත් පවතී නම් එය සමමිතික සම්බන්ධයකි. A, B ට දක්වන සම්බන්ධය B, A ට දක්වයි.

උදා - ඥාතියා යන පදයේ සම්බන්ධී පදය ද ඥාතියා වේ.

මෙලෙස අසල්වැසියා, කාලත්‍රයා, සමාන, සමාන්තර, අසමාන යන පද සමමිතිකය.

2. අසමමිතික සම්බන්ධය

A, B ට දක්වන සම්බන්ධය B, A ට නොදක්වයි නම් ඒවා අසමමිතික වේ.

උදා - A, B ගේ පියාය.

$\therefore B, A$ ගේ පුතා හෝ දුව වේ.

ඒ අනුව පියා, වැඩිමලා, ස්වාමි පුරුෂයා යන පද අසමමිතිකතාවයකින් යුතුය.

3. සංක්‍රාමය සම්බන්ධය

A, B අතරත් B, C අතරත් පවතින සම්බන්ධය A, C අතරත් පවතී යන්න සංක්‍රාමය සම්බන්ධයයි.

උදා - 1. A, B ගේ ඥාතියෙකි.

උදා - 2. $A > B$ (A විශාලයි B ට වඩා)

B, C ගේ ඥාතියෙකි.

$B > C$ (B විශාලයි C ට වඩා)

$\therefore A, C$ ගේ ඥාතියෙකි.

$\therefore A > C$ (A විශාලයි C ට වඩා)

සංක්‍රාමය සම්බන්ධය දෙපසට සමාන වන විටදී සමමිතික සංක්‍රාමය ලෙසත් දෙපසට අසමාන වන විටදී අසමමිතික සංක්‍රාමය ලෙසත් හැඳින් වේ.

ඉහත **උදා - 1** සමමිතික සංක්‍රාමයකි.

උදා - 2 අසමමිතික සංක්‍රාමයකි.

4. අසංක්‍රාමය සම්බන්ධය

A සහ B අතරත්, B සහ C අතරත් පවතින සම්බන්ධය A සහ C අතර නොපවතී නම් එය අසංක්‍රාමය වේ.

A, B, C සරල රේඛාවක් මත වූ ලක්ෂ්‍ය උපකල්පනය කරමු.

එවිට,

උදා - 1. A සහ B අතර දුර 10cm වේ.

B සහ C අතර දුර 10cm වේ.

∴ A සහ C අතර දුර 20cm වේ.

උදා - 2. A, B ගේ පියාය.

B, C ගේ පියාය.

∴ A, C ගේ සීයාය.

අසංක්‍රාමය සම්බන්ධය ද ,

4.1 සමමිතික අසංක්‍රාමය

4.2 අසමමිතික අසංක්‍රාමය ලෙස ප්‍රභේද කළ හැකිය.

ඉහත උදා - 1. සමමිතික අසංක්‍රාමය වේ

උදා - 2. අසමමිතික අසංක්‍රාමයකි.

Copyright ©